

Bruxelles, 16. veljače 2022.
(OR. en)

5959/1/22
REV 1

COMPET 71
IND 28
MI 87
RECH 59
ENT 11
MAP 5
TELECOM 37

POP RATNA BILJEŠKA

Br. dok. Kom.:	COM(2022) 31 final/2
Predmet:	KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA Normizacijska strategija EU-a Utvrđivanjem globalnih normi do otpornog, zelenog i digitalnog jedinstvenog tržišta EU-a

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2022) 31 final/2.

Priloženo: COM(2022) 31 final/2

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 2.2.2022.
COM(2022) 31 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

**Normizacijska strategija EU-a
Utvrđivanjem globalnih normi do otpornog, zelenog i digitalnog jedinstvenog tržišta
EU-a**

Normizacijska strategija EU-a

Utvrđivanjem globalnih normi do otpornog, zelenog i digitalnog jedinstvenog tržišta EU-a

I. Uvod – Uloga normi u poticanju vrijednosti, ciljeva politike i regulatorne provedbe EU-a

Norme su temelj jedinstvenog tržišta EU-a. Tijekom prethodnih 30 godina europski normizacijski sustav donio je više od 3600 usklađenih normi na temelju kojih proizvođači mogu dokazati usklađenost s pravom EU-a i mnoštvo drugih europskih normi i tehničkih specifikacija kojima se promiču sigurnost građana EU-a i zaštita okoliša. Europske norme iznimno su korisne za poduzeća i potrošače jer stvaraju jednake uvjete na jedinstvenom tržištu za poduzeća i povećavaju povjerenje potrošača.

Europska normizacija odvija se u kontekstu rastuće globalne konkurencije. Mnoge treće zemlje zauzele su odlučan stav prema normizaciji i tako svojim industrijama omogućuju konkurentsku prednost u pogledu pristupa tržištu i uvođenja novih tehnologija.

Konkurentnost i tehnološki suverenitet Europe, kapacitet za smanjivanje ovisnosti i zaštita vrijednosti EU-a, uključujući naše društvene i ekološke ciljeve, ovisit će o uspješnosti europskih aktera u normizaciji na međunarodnoj razini. To podrazumijeva ne samo dobre normizacijske vještine u industriji i akademskoj zajednici već traži i da europski normizacijski sustav postane prilagodljiviji, fleksibilniji i fokusiraniji na predviđanje potreba za normizacijskim aktivnostima.

Istovremeno se mora odgovoriti na sve brži tempo inovacija pa brzo izrađivati norme, a da pri tome ne bude ugrožena njihova visoka kvaliteta. Drugi, često privatni i izvanoeuropski industrijski vođeni konzorciji učinkovitiji su i brži u razvoju normi. Posebno je često da europski normizacijski sustav ne uspije pravodobno donijeti norme kad je riječ o novim tehnologijama i tehnologijama u nastajanju, zbog čega gubi važnu prednost koja proizlazi iz bivanja prvim u nekom području.

Iako je europska normizacija bila uspješna u stvaranju jedinstvenog tržišta EU-a, zanemarivanje strateške važnosti normi dovelo je u pitanje vodstvo EU-a u donošenju normi. To se mora promijeniti. Uzimajući u obzir povratne informacije o planu¹, u ovoj se strategiji predlaže niz mjera za vraćanje normi u središte otpornog, zelenog i digitalnog jedinstvenog tržišta EU-a te jačanje globalne uloge europskog normizacijskog sustava.

II. Doprinos europskog normizacijskog sustava dvostrukoj zelenoj i digitalnoj tranziciji te otpornosti jedinstvenog tržišta

Digitalna i zelena tranzicija industrija EU-a te učinkovito i otporno jedinstveno tržište počivaju na normizacijskom sustavu u kojem se na odgovarajući način odražavaju prioriteti politika EU-a. Ambicije EU-a da postigne klimatski neutralno, otporno i kružno gospodarstvo ne mogu se ostvariti bez europskih normi za metode ispitivanja, sustave upravljanja i interoperabilna rješenja. U svjetskoj trci za digitalnim vodstvom za konkurentnost EU-a ključno je biti u stanju definirati globalno relevantne međunarodne norme za digitalne proizvode, procese i usluge. Ukratko, političke ambicije EU-a u pogledu otpornog, zelenog i digitalnog gospodarstva ne mogu se ispuniti ako pripadajuće norme definiraju akteri u drugim dijelovima svijeta.

Stoga se Europska unija, uz kontinuirani rad na normizaciji u svim industrijskim ekosustavima, suočava s hitnim normizacijskim pitanjima, tj. područjima u kojima će u sljedećih nekoliko godina

¹ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13099-Standardisation-strategy/feedback_hr?p_id=25976796

biti potrebne norme kako bi se izbjegle strateške ovisnosti te kako bi EU preuzeo globalno vodstvo u području zelenih i digitalnih tehnologija. Na temelju analize strateških ovisnosti u ažuriranoj industrijskoj strategiji² te doprinosa dionika u okviru industrijskih saveza utvrđeno je da hitno treba izraditi norme u sljedećim ključnim strateškim područjima: norme za otklanjanje postojećih prepreka u proizvodnji cjepiva i lijekova protiv bolesti COVID-19; norme za recikliranje kritičnih sirovina; norme za uvođenje lanca vrijednosti čistog vodika; norme kojima se promiče niskougljični cement s obzirom na njegov znatan potencijal za uštedu emisija; norme za certificiranje čipova u smislu sigurnosti, autentičnosti i pouzdanosti te podatkovne norme kojima se poboljšavaju interoperabilnost podataka, razmjena podataka i ponovna uporaba podataka za potporu zajedničkim europskim podatkovnim prostorima.

Komisija će predložiti niz mjera kako bi odgovorila na ta hitna pitanja i potrebe u području normizacije te lakše prepoznavala i predviđala takva pitanja i potrebe u budućnosti.

Prvo, Komisija će odmah reagirati na prethodno navedena hitna normizacijska pitanja, kako je navedeno u Godišnjem programu rada Unije za normizaciju 2022. Komisija će podnijeti zahtjeve za normizaciju, pravodobno surađivati s odgovarajućim zajednicama dionika i poduprijeti taj rad financijskim sredstvima. Komisija poziva europske organizacije za normizaciju da bez odgode daju prednost radu na tim pitanjima.

Drugo, u okviru novog foruma na visokoj razini okupit će se predstavnici država članica, europskih organizacija za normizaciju i nacionalnih tijela za normizaciju, industrije, civilnog društva³ i akademske zajednice kako bi pomogli u određivanju prioriteta, savjetovali o budućim potrebama za normizacijom, koordinirali djelotvorno zastupanje europskih interesa u (međunarodnim) forumima za normizaciju te osigurali da aktivnosti europske normizacije pridonose cilju da gospodarstvo EU-a postane zelenije, digitalnije, pravednije i otpornije. Forum će uz to raditi na unapređenju tehničkog stručnog znanja i vještina u području normi. Posebne podskupine vodit će rad na operativnoj razini. Forum na visokoj razini blisko će surađivati s postojećim stručnim skupinama kao što su Industrijski forum, Odbor za inovacije u području podataka, industrijski savezi i Europski forum za istraživanja u području sigurnosti⁴. Time će se omogućiti da normizacijska zajednica brže i bolje reagira u skladu s potrebama inovatora i korisnika. Sudjelovanje Europskog parlamenta i Vijeća u raspravi o prioritetima normizacije u EU-u ključno je za osiguravanje političkog dijaloga, a potaknut će se godišnjim događanjem na visokoj razini.

Treće, Komisija će zajedno s forumom na visokoj razini započeti postupak preispitivanja postojećih normi kako bi se utvrdile potrebe za revizijama postojećih ili izradom novih normi radi ostvarivanja ciljeva europskog digitalnog desetljeća te ojačala otpornost jedinstvenog tržišta.

Četvrto, Komisija će uspostaviti *centar izvrsnosti EU-a za norme* kako bi se na tehničkoj razini bolje koordiniralo i iskoristilo postojeće stručno znanje o normizaciji raspršeno unutar Komisije, agencija EU-a i zajedničkih poduzeća. U bliskoj suradnji s državama članicama centar će raditi na predviđanju budućih potreba za normizacijom, podržavati rad u prioritetnim područjima normizacije i pratiti međunarodne aktivnosti normizacije. Centar će omogućiti bolje odgovaranje na zahtjeve javnog sektora za izradu smjernica i specifikacija u područjima kao što su elektronička osobna iskaznica, e-uprava i europska infrastruktura za usluge lanaca blokova. Komisija će uspostaviti funkciju glavnog službenika za normizaciju koji će usmjeravati rad *centra izvrsnosti* te općenito nadzirati i koordinirati različite normizacijske aktivnosti u cijeloj Komisiji.

² COM(2021) 350 final

³ Uključujući organizacije potrošača te dionike u području zaštite okoliša i socijalnih pitanja

⁴ Forum omogućuje nacionalnim tijelima da razmjenjuju mišljenja i iskustva o tome kako ukloniti glavne prepreke da se prihvate i primjenjuju rezultati istraživanja u području sigurnosti, a cilj mu je poduprijeti dosljedan i strateški pristup oblikovanju politika o istraživanju sigurnosti u EU-u.

Peto, Komisija će u suradnji s europskim organizacijama za normizaciju raditi na rješenjima i postaviti jasne ciljeve za ubrzanje svakog koraka u procesu razvoja normi koje su temelj provedbe zakonodavstva EU-a. Da bi se to postiglo, sve će se strane trebati dodatno potruditi. To uključuje poboljšanje sukladnosti novoizrađenih normi s pravom EU-a kako bi se olakšalo njihovo pravovremeno donošenje. Nadalje, nužno je da europske organizacije za normizaciju skrate vrijeme između donošenja usklađene norme i njezine službene dostave Komisiji.⁵ Iako se razdoblje od dostave norme do objave upućivanja na nju u *Službenom listu Europske unije* skratilo tijekom 2020. i 2021., Komisija će nastojati ubrzati objavljivanje normi bez zanemarivanja svoje odgovornosti da provjerava jesu li u skladu s pravom EU-a.

Kad je riječ o poslovnim uslugama, napredak je u prošlosti bio relativno spor, a norme u području usluga i dalje čine samo 2 % svih europskih normi. Komisija je ostvarila napredak u ocjenjivanju najrelevantnijih područja u kojima bi se usklađenim normama moglo poboljšati konkurentnost i smanjiti tržišne prepreke, uključujući norme za usluge u području napredne proizvodnje i izgradnje. Komisija surađuje s dionicima u daljnjem radu na pitanju tih poslovnih usluga.

Javna nabava kao alat za promicanje usvajanja normi za inovativne, zelene i digitalne proizvode još je jedno područje koje će Komisija ocijeniti zajedno s dionicima.

Komisija će:

- surađivati s europskim organizacijama za normizaciju, dionicima i drugim partnerima kako bi se što prije prepoznala hitna normizacijska pitanja u pogledu proizvodnje cjepiva i lijekova protiv bolesti COVID-19, recikliranja kritičnih sirovina, lanca vrijednosti čistog vodika, niskougljičnog cementa, certificiranja čipova i podatkovnih normi,
- uspostaviti forum na visokoj razini koji će pomoći Komisiji u predviđanju budućih prioriteta normizacije te surađivati s Europskim parlamentom i Vijećem kako bi se osigurao politički dijalog o tim prioritetima,
- uključiti prioritete normizacije u godišnje programe rada Unije na normizaciji od 2022. nadalje,
- preispitati postojeće norme kako bi se utvrdile potrebe za revizijama postojećih ili donošenjem novih normi radi ostvarivanja ciljeva europskog digitalnog desetljeća te jačanja otpornosti jedinstvenog tržišta,
- uspostaviti *centar izvrsnosti EU-a za norme* kako bi se objedinilo stručno znanje o normizaciji te imenovati glavnog službenika za normizaciju koji će upravljati tom mrežom i osiguravati nadzor Komisije nad usklađivanjem aktivnosti normizacije s ciljevima politike i strateškim interesima EU-a,
- surađivati s europskim organizacijama za normizaciju na konkretnim rješenjima i ciljevima kako bi se ubrzao razvoj i donošenje normi, uvodeći konkretna rješenja za postizanje veće dosljednosti normi čija se upućivanja podnose za objavu u *Službenom listu Europske unije*.

III. Očuvanje cjelovitosti, uključivosti i dostupnosti europskog normizacijskog sustava – uvođenje načela dobrog upravljanja

Europske organizacije za normizaciju Europski odbor za normizaciju (CEN), Europski odbor za elektrotehničku normizaciju (CENELEC) i Europski institut za telekomunikacijske norme (ETSI) imaju povlaštenu i istaknutu ulogu u europskom normizacijskom sustavu: to su jedine organizacije koje ispunjavaju uvjete za rad na zahtjevima za normizaciju koje podnosi Komisija. Ta uloga proizlazi iz odluke zakonodavca EU-a da od tih organizacija, koje su uređene privatnim pravom, traži donošenje normi i normizacijskih dokumenata u skladu s člankom 10. Uredbe (EU) br. 1025/2012 o europskoj normizaciji.

⁵ Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o provedbi Uredbe (EU) br. 1025/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o europskoj normizaciji, SWD (2022) xxx

Poseban status europskih organizacija za normizaciju uključuje odgovornosti. U normama se danas, više nego ikada prije, moraju uzimati u obzir ne samo tehnički zahtjevi već i temeljne demokratske vrijednosti i interesi te zelena i socijalna načela EU-a. Primjerice, norme u području kibersigurnosti i otpornosti ključne infrastrukture imaju stratešku dimenziju. To je osobito važno u pogledu usklađenih normi koje su donesene na temelju zakonodavstva EU-a o usklađivanju i na koje se upućuje u *Službenom listu Europske unije*, kojeg Sud Europske unije smatra dijelom prava Unije za potrebe tumačenja tih normi⁶. Da bi se ti ciljevi ostvarili, treba poduzeti mjere za promicanje interesa i vrijednosti EU-a u okviru europskog normizacijskog sustava.

Komisiju je zabrinuta jer na temelju aktualnih postupaka donošenja odluka u europskim organizacijama za normizaciju, posebno u ETSI-ju, određeni korporativni interesi mogu imati nerazmjernu glasačku moć: neka su multinacionalna poduzeća stekla više glasova nego tijela koja predstavljaju cijelu zajednicu dionika. Zbog toga Komisija smatra da je potrebno uvesti administrativna načela i načela dobrog upravljanja u postupke kad europske organizacije za normizaciju rade na temelju zahtjeva za europsku normizaciju pa razvijaju norme koje se upotrebljavaju za dokazivanje usklađenosti s pravilima određenima radi interesa građana EU-a.

Stoga je Komisija predstavila Prijedlog uredbe o izmjeni Uredbe (EU) br. 1025/2012. Tim bi se izmjenama propisalo da u cilju prihvatljivosti za obradu zahtjeva za normizaciju koje podnosi Komisija delegati nacionalnih tijela za normizaciju država članica EU-a i EGP-a moraju imati ovlasti za donošenje odluka u svakoj fazi razvoja norme koju je zatražila Komisija. Uravnoteženom zastupljenošću koja uključuje društvene dionike u nacionalnim tijelima za normizaciju povećat će se otvorenost, transparentnost i uključivost tog postupka.

Mala i srednja poduzeća važni su pokretači inovacija i korisnici normi. Međutim, treba im olakšati pristup postupcima razvoja normi i samim normama. Člankom 6. Uredbe (EU) br. 1025/2012 propisani su uvjeti koji su pogodniji za MSP-ove (slobodan pristup nacrtima normi, pristup aktivnostima nacionalnih tijela za normizaciju, primjena posebnih tarifa na norme itd.).

U tom kontekstu Komisija uz mijenjanje Uredbe (EU) br. 1025/2012 poziva europske organizacije za normizaciju da do kraja 2022. podnesu prijedloge za modernizaciju svojeg upravljanja. U njima bi te organizacije trebale obuhvatiti i rješavanje problema nejednake i netransparentne zastupljenosti industrijskih interesa te povećanje uključenosti MSP-ova, civilnog društva i korisnika. Europske organizacije za normizaciju trebale bi razmotriti i slobodan pristup normama i drugim normizacijskim dokumentima. Komisija je spremna ući u konstruktivan dijalog s europskim organizacijama za normizaciju u okviru postojećih foruma i pomoći im u postizanju tog cilja. Ako se ne ostvari dovoljan napredak, Komisija će prema potrebi razmotriti prijedlog revizije Uredbe (EU) br. 1025/2012. Komisija će u drugom tromjesečju 2022. pokrenuti evaluaciju Uredbe (EU) br. 1025/2012.

Može se učiniti više na nacionalnoj razini kako bi se poboljšao pristup razvoju normizacije i samim normama. Komisija će stoga pokrenuti postupak istorazinske ocjene među državama članicama EU-a i nacionalnim tijelima za normizaciju radi razmjene dobre prakse i razvoja novih ideja o tome kako prilagoditi uvjete MSP-ovima i povećati uključenost civilnog društva i korisnika u cijeloj Uniji. Osim toga, Komisija će iskoristiti postojeće mreže, uključujući Europsku poduzetničku mrežu (EEN), kako bi doprla do većeg broja MSP-ova i ponudila im osposobljavanja, informativne sastanke i informativne materijale.

Nedavno donesenim zakonodavstvom⁷ i prijedlozima Komisije⁸ propisana je ovlast Komisije da u posebnim slučajevima provedbenim aktima donosi tehničke ili zajedničke specifikacije. S obzirom na

⁶ Presuda Suda od 27. listopada 2016. C-613/14, ECLI:EU:C:2016:821. .

⁷ Uredba (EU) 2019/1009 o gnojivnim proizvodima, Uredba (EU) 2017/745 o medicinskim proizvodima, Uredba (EU) 2017/746 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2017. o in vitro dijagnostičkim medicinskim proizvodima, Direktiva (EU) 2016/2102 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. listopada 2016. o

ulogu usklađenih normi u zakonodavstvu EU-a o usklađivanju, ta je mogućnost unesena kao zamjensko rješenje kojim se osigurava zaštita javnog interesa u slučaju nepostojanja ili nedostatnosti usklađenih normi. Kako bi se izbjegla fragmentacija zbog sektorskih pristupa, Komisija će raditi na horizontalnom pristupu u pogledu kriterija i postupaka kako bi se utvrdilo kad bi se i pod kojim uvjetima Komisija mogla ovlastiti za razvoj zajedničkih specifikacija u obliku provedbenih akata u slučajevima u kojima je to predviđeno relevantnim zakonodavstvom. Primjerice, to bi mogao biti slučaj kad norme nisu pravovremeno donesene ili ako je postupak zaustavljen zbog nedostatka konsenzusa među dionicima. Novoosnovani *centar izvrsnosti EU-a*, najavljen u ovoj strategiji, osigurat će potrebno tehničko stručno znanje za razvoj tih zajedničkih specifikacija.

Komisija je:

- predstavila zakonodavni prijedlog o izmjeni Uredbe (EU) br. 1025/2012 u kojem se predlažu osnovni kriteriji kojih se treba držati prilikom obrade zahtjeva za europsku normizaciju u skladu s člankom 10. Uredbe (EU) br. 1025/2012,
- poziva europske organizacije za normizaciju da do kraja 2022. podnesu prijedloge za modernizaciju svojeg upravljanja kako bi se u potpunosti zastupali javni interesi i interesi MSP-ova, civilnog društva i korisnika te olakšao pristup normama, te će
- pokrenuti evaluaciju Uredbe (EU) 1025/2012 kako bi se ocijenilo je li još uvijek svrsishodna,
- do kraja 2022. pokrenuti postupak istorazinske ocjene među državama članicama i nacionalnim tijelima kako bi se postiglo veću uključivost, među ostalim civilnog društva i korisnika, te uvjete za normizaciju prilagođene MSP-ovima,
- razviti horizontalni pristup razvoju tehničkih ili zajedničkih specifikacija u obliku provedbenih akata u okviru sektorskog zakonodavstva

IV. Donošenje globalnih normi – potpora vodstvu EU-a u ključnim tehnologijama i promicanje temeljnih vrijednosti EU-a

Europska unija tradicionalno je igrala važnu ulogu u međunarodnim aktivnostima normizacije i postizala dobre rezultate u prenošenju međunarodnih normi u europske. Danas su europski stručnjaci i nacionalna tijela i dalje važni akteri, no geopolitičko okruženje znatno se promijenilo posljednjih godina: drugi akteri mnogo su odlučniji u međunarodnoj normizaciji od EU-a i stekli su utjecaj u međunarodnim odborima za normizaciju. Cilj je EU-a oblikovati međunarodne norme u skladu sa svojim vrijednostima i interesima, no konkurencija u tom području je velika⁹.

EU i njegove države članice moraju promicati strateški pristup međunarodnim aktivnostima normizacije, posebno u Međunarodnoj telekomunikacijskoj uniji (ITU), Međunarodnoj organizaciji za normizaciju (ISO) i Međunarodnoj elektrotehničkoj komisiji (IEC), ali i u drugim relevantnim globalnim partnerstvima, forumima i konzorcijima¹⁰ kako bi se osigurale globalna konkurentnost, sigurnost, otvorena strateška autonomija EU-a i sposobnost EU-a da promiče svoje vrijednosti.

Države članice, tijela za normizaciju i industrije EU-a ne surađuju djelotvorno niti dijele resurse za potporu međunarodnim procesima normizacije i načelima Svjetske trgovinske organizacije (WTO) kao što su otvorenost, transparentnost i konsenzus. To je dovelo do situacije u kojoj u osjetljivim područjima kao što su litijeve baterije, prepoznavanje lica ili digitalni blizanci druge svjetske regije preuzimaju vodeću ulogu u međunarodnim tehničkim odborima i promiču svoja tehnološka rješenja koja su često nespojiva s vrijednostima, politikama i regulatornim okvirom EU-a.

pristupačnosti internetskih stranica i mobilnih aplikacija tijela javnog sektora i Uredba (EU) 2019/881, Akt o kibersigurnosti.

⁸Umjetna inteligencija (COM(2021) 206), Baterije (COM(2020) 798), Strojarski proizvodi (COM(2021) 202), Tržište vodika i plina (COM(2021) 804)

⁹ Vidjeti i analizu u Komisijinu Izvješću o strateškim predviđanjima (2021.).

¹⁰ Npr. 3GPP, OneM2M, IETF, IEEE, W3C, OASIS, ECMA International, UN/CEFACT.

Treba poboljšati koordinaciju između država članica EU-a, nacionalnih tijela za normizaciju i dionika EU-a kako bi se povećala težina EU-a u globalnoj normizaciji. *Centar izvrsnosti EU-a za norme* pratit će relevantne međunarodne normizacijske aktivnosti te promicati političku koordinaciju putem foruma na visokoj razini, kako je najavljeno u ovoj strategiji.

Posebno goruće pitanje odnosi se na normizaciju interneta radi promicanja slobodnog, otvorenog, pristupačnog, uključivog i sigurnog globalnog interneta. Posljednjih je godina međunarodna normizacija internetskih protokola sve više politizirana, što dovodi u pitanje razvoj globalnog otvorenog interneta i ometa proces digitalizacije u cijelom svijetu. Komisija će aktivno raditi na rješavanju tog pitanja: u bliskoj suradnji s partnerima istomišljenicima, nadovezujući se na rad skupine G7¹¹ i Vijeća EU-a i SAD-a za tehnologiju i trgovinu (TTC), radit će na jačanju europske prisutnosti u relevantnim međunarodnim forumima. Novoosnovani *Centar izvrsnosti EU-a za norme*, najavljen u ovoj strategiji pružat će podršku za to. Komisija će pratiti uvođenje međunarodno dogovorenih ključnih internetskih standarda te će te podatke i povezane primjere dobre prakse objavljivati na internetskim stranicama EU-a za praćenje internetskih normi. Komisija će predložiti i moguće mjere politike za poticanje uvođenja ključnih internetskih standarda kao što je IPv6¹².

Uvođenje zahtjeva za održivost u okviru ekološkog dizajna i predstojeće inicijative za održive proizvode tražit će razvoj normi za europsko tržište. EU bi trebao raditi na promicanju globalnog usvajanja tih normi kako bi se osiguralo šire međunarodno ostvarivanje povezanih ciljeva politike i konkurentska prednost za inovativne industrije.

Komisija prati i međunarodnu normizaciju upravljanja svemirskim prometom, zbog čijeg izravnog utjecaja na sigurnu i održivu upotrebu svemira i ulogu svemirskih tehnologija razvija europski pristup kako bi EU postigao tehnološku suverenost. U okviru svojeg akcijskog plana o sinergijama civilne, obrambene i svemirske industrije¹³ Komisija će u bliskoj suradnji s drugim ključnim dionicima predstaviti plan za promicanje uporabe postojećih hibridnih civilnih/obrambenih normi i preuzeti vodeću ulogu u razvoju novih normi na međunarodnoj razini.

Komisija potiče države članice EU-a da podrže sudjelovanje civilnog društva, stručnjaka za MSP-ove, sindikata i predstavnika potrošača u međunarodnim aktivnostima normizacije. Budući da norme ne upravljaju samo tehničkim aspektima proizvoda, već mogu utjecati i na ljude, radna okruženja i okoliš, uključiv, višedionički pristup može unijeti više ravnoteže u donošenje normi.

Mnogi globalni partneri dijele društvene, ekološke i etičke vrijednosti EU-a. U trgovinskim sporazumima koje je sklopio EU poglavlja o tehničkim preprekama trgovini i dobroj regulatornoj praksi već imaju ulogu u promicanju normizacijskih ciljeva EU-a, posebno poticanjem trgovinskih partnera da uvođe međunarodne norme i suradnjom relevantnih tijela za normizaciju. Međutim, moguće je dodatno strateški iskoristiti trgovinske sporazume i partnerstva kako bi se poduprli zajednički interesi u utvrđivanju međunarodnih normi s ključnim partnerima. Aktualne rasprave sa Sjedinjenim Američkim Državama o boljoj suradnji i zajedničkom radu u okviru Vijeća za trgovinu i tehnologiju (TTC) ili buduće rasprave o normama u okviru planiranih digitalnih partnerstava s Japanom, Republikom Korejom i Singapurom dobri su primjeri suradnje EU-a s međunarodnim partnerima u području normizacije.

Komisija će nastaviti dijalog sa zemljama kao što je Kina i istražiti moguća područja suradnje, primjerice za potporu europskom zelenom planu. Kako bi se ojačali gospodarski odnosi Unije sa susjednim zemljama i drugim važnim partnerskim regijama, kao što su Afrika ili Latinska Amerika i Karibi, treba promicati i olakšati usvajanje europskih i međunarodnih normi u tim zemljama te njihovo sudjelovanje u utvrđivanju normi. U tu će svrhu Komisija razviti inicijative, među ostalim na

¹¹ Ministarska izjava skupine G7 – sastanak ministara za digitalizaciju i tehnologiju (28. travnja 2021.).

¹² JOIN (2020) 18

¹³ COM(2021) 70 final

temelju postojećih partnerstava i projekata suradnje između europskih organizacija za normizaciju i tijela za normizaciju u trećim zemljama. Iskoristit će i strategiju Global Gateway za promicanje tih normi u okviru aktivnosti financiranja infrastrukture¹⁴. Uloga međunarodne suradnje u području istraživanja i inovacija jednako je važna za promicanje vodeće uloge EU-a u donošenju globalnih normi.

Komisija će:

- uspostaviti mehanizam s državama članicama EU-a i nacionalnim tijelima za normizaciju za praćenje, razmjenu informacija, koordinaciju i jačanje europskog pristupa međunarodnoj normizaciji (ISO, IEC, ITU i drugi relevantni međunarodni forumi), uz potporu *centra izvrsnosti EU-a za norme*,
- poticati razvoj i uvođenje međunarodnih normi za slobodan, otvoren, dostupan i siguran globalni internet te pokrenuti internetske stranice EU-a za praćenje internetskih normi,
- pratiti djelotvornu provedbu postojećih obveza u pogledu normizacije u trgovinskim sporazumima EU-a i iskoristiti te sporazume kao i regulatorne dijaloge i digitalna partnerstva za suradnju u području normizacije s partnerima istomišljenicima u strateškim područjima i koordinaciju stajališta u međunarodnim tijelima za normizaciju,
- promicati međunarodnu suradnju u području normizacije i norme EU-a Instrumentom za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa i programom Obzor Europa, među ostalim u cilju podupiranja sudjelovanja dionika u međunarodnoj normizaciji (MSP-ovi, civilno društvo, akademska zajednica),
- financirati projekte normizacije u odabranim afričkim zemljama u okviru svoje politike razvojne suradnje i plana Global Gateway. EU će promicati ključne europske norme u partnerskim zemljama koje bi mogle postati države članice ili su većoj mjeri uključene u unutarnje tržište EU-a, počevši od susjedstva EU-a.

V. Najsuvremenije inovacije za poticanje pravovremenog donošenja normi

Vodeći položaj EU-a u području normizacije ovisi o inovacijskom kapacitetu njegovih industrijskih ekosustava. Zahvaljujući projektima EU-a u području istraživanja, razvoja i inovacija, novim je tehnologijama omogućen ulazak u zreliju fazu, što povećava njihovu primjenjivost i promiče njihovo uvođenje na tržište. Stoga treba bolje iskoristiti europske istraživačke i razvojne programe, uključujući program Obzor Europa i njegove prethodnike, za prepoznavanje i primjenu istraživanja relevantnih za nove norme.

U prednormativnim istraživanjima koja se financiraju sredstvima EU-a leži neiskorišteni potencijal za potporu rješavanja normizacijskih potreba. Odgovarajuća raspodjela resursa takvim istraživanjima može pomoći Europi da preuzme vodeću ulogu u međunarodnim procesima normizacije. Komisijina godišnja aktivnost „predviđanje normizacije” u okviru inicijative PSIS za (više) znanosti u normama, koju Komisija izvodi u suradnji s CEN-om i CENELEC-om, važna je za rano utvrđivanje budućih prilika za normizaciju i izgradnju važnih veza među zajednicama istraživača, inovatora i normizacijskih tijela.

Važnu ulogu imaju Obzor Europa i program Euratoma za istraživanje i osposobljavanje, među ostalim u okviru njihovih izravnih aktivnosti i partnerstava kao što su zajednička poduzeća i program Digitalna Europa, kao i zajednički planovi za industrijsku tehnologiju u europskom istraživačkom prostoru. Na temelju toga predviđaju se potrebe za normizacijom i povezuje strateške prioritete s prednormativnim istraživanjima. Zbog toga se u postupku evaluacije i revizije projekata istraživanja, razvoja i inovacija koje financira EU već razmatraju potrebe za normizacijom, primjerice u okviru ključnih pokazatelja uspješnosti i obveza izvješćivanja.

¹⁴ JOIN (2021) 30

Komisija će ocijeniti kako bolje podržati istraživače i inovatore koji sudjeluju u projektima istraživanja, razvoja i inovacija koje financira EU kako bi sudjelovali u relevantnim aktivnostima normizacije. Osniva se i „Normizacijski pokretač”, platforma za pomoć korisnicima čiji će rezultati istraživanja u okviru programa Obzor 2020 i Obzor Europa vjerojatno dovesti do revizije ili stvaranja normi, kako bi se ispitala relevantnost njihovih rezultata za normizaciju. Rano uključivanje istraživačke i inovacijske zajednice u razvoj normi pruža priliku i za izgradnju stručnog znanja i vještina u području normizacije. Istraživači, supsidijarna poduzeća i novoosnovana poduzeća danas često normizaciju ne smatraju prioritetom jer nisu uvijek svjesni prednosti normizacije, nemaju potrebne resurse ili smatraju da vrijeme utrošeno na normizacijske aktivnosti nije nagrađeno na odgovarajući način. Posebnim europskim kodeksom prakse za istraživače o normizaciji promicati će se dosljedan pristup pojednostavljenju normizacijskih aktivnosti i poboljšanju informiranosti o strateškoj važnosti normizacije među istraživačima i inovatorima.

Osim o istraživanju, razvoju i inovacijama, uspješno usvajanje normi izravno ovisi o tome koliko brzo se u Uniji mogu uspostaviti vodeća tržišta. Izgradnjom kritične mase za rano uvođenje tehnologija kao što su povezani automobili, inteligentne tvornice i digitalni zdravstveni sustavi daje se zamah vodstvu EU-a u tim područjima. U tom su kontekstu programi uvođenja kao što su Instrument za povezivanje Europe (CEF) i program Digitalna Europa (DEP) ključni za izgradnju industrijskih kapaciteta temeljenih na globalnim normama u Europi. Njihova će uloga u budućnosti biti još važnija.

Norme budućnosti trebale bi umjesto današnjeg tekstualnog formata prijeći na strojno čitljive formate koji su pristupačniji korisnicima, posebno malim i srednjim poduzećima. Komisija će pridonijeti tom prijelazu. Uz to će pozvati europske organizacije za normizaciju da u svoje aktivnosti uključe rješenja koja se temelje na otvorenom kodu, koja MSP-ovima mogu omogućiti brza rješenja za interoperabilnost prilikom uvođenja tehnologija.

Komisija će:

- osnovati platformu „Normizacijski pokretač” za pomoć istraživačima u okviru programa Obzor 2020 i Obzor Europa radi ispitivanja relevantnosti njihovih rezultata za normizaciju,
- do sredine 2022. izraditi Kodeks prakse za istraživače u području normizacije kako bi se ojačale veze između normizacije i istraživanja/inovacija u okviru europskog istraživačkog prostora (EIP).

VI. Osiguravanje buduće stručnosti u području normizacije – potreba za obrazovanjem i vještinama

Uporaba normi sve je raširenija, neosporna je i važnost normizacije za konkurentnost i javni interes, no opća informiranost i osposobljenost u području normizacije relativno su niske. Ne postoji formalno ni strukovno osposobljavanje u području normizacije. Mnoga poduzeća u EU-u, i velika i mala, nemaju ni strukturirani ni strateški pristup normizaciji u kojem bi se prepoznala njezina važnost za različite gospodarske aktivnosti, neovisno o tome radilo se o pravnoj usklađenosti, pristupu tržištu ili općenitoj poslovnoj strategiji.

To je zabrinjavajuće i dovodi do općih poteškoća kad je potrebno zaposliti tehničke stručnjake za rad na normizaciji. Uspjeh europskog normizacijskog sustava oslanja se na mnoštvo stručnjaka iz industrije, javnih uprava, civilnog društva, istraživanja ili akademske zajednice i njihovom doprinosu svim ključnim aspektima razvoja normi. Europski normizacijski sustav bio je uspješan u velikoj mjeri zahvaljujući ulaganjima poduzeća, sveučilišta, istraživačkih institucija i javnih uprava. Europa treba najbolje normizacijske stručnjake kako bi uspješno ostvarila svoje globalne ambicije i podržala digitalno, zeleno i otporno jedinstveno tržište.

Predstojeća promjena naraštaja pogoršava situaciju. Mnogi će stručnjaci koji su posljednjih desetljeća radili na normizaciji otići u mirovinu. Istovremeno normizacija postaje složenija: da bi se razvijale norme za nova tehnološka područja i s obzirom na horizontalna pitanja, kao što su umjetna inteligencija, zaštita podataka ili kibersigurnost, bit će potrebne nove vještine. Aktivnosti normizacije

odvijaju se na više razina, pri čemu trendovi i prihvatanje normizacije ovise o inicijativama u nacionalnim, europskim i međunarodnim organizacijama.

U obrazovanju razvoj namjenskih normizacijskih modula u poslovnim, pravnim ili inženjerskim studijima može biti važan alat za poboljšanje informiranosti i znanja o normizaciji. Komisija će promicati organizaciju Sveučilišnih dana normizacije kako bi o tome bolje informirala studente i akademsku zajednicu. Platforme za članove akademske zajednice koji se bave normizacijom, kao što je Komisijina Akademija EU-a¹⁵, mogu biti forum za razmjenu i poticanje razvoja nastavnih modula.

Bolja komunikacija s regijama i klasterima može biti učinkovit alat za promicanje znanja o normizaciji te potaknuti rast stručnosti u području normizacije putem strukovnog obrazovanja i osposobljavanja (SOO). Potencijala imaju i prednormativne aktivnosti u okviru programa financiranja EU-a, u kojima istraživači stječu važna znanja koja bi mogla doprinijeti razvoju normi. Dosad nije bilo inicijativa koje bi istraživačima nagrađivale tu vrstu stručnog znanja. Komisija će početi raditi na tom pitanju tako što će razmotriti osnivanje posebne istraživačke mreže za norme u okviru aktivnosti programa Suradnja u znanosti i tehnologiji (COST).

Komisija će:

- organizirati Sveučilišne dane normizacije kako bi se povećala informiranost o normizaciji među akademskom zajednicom i studentima,
- pokrenuti inicijative za mlade istraživače i mreže iz programa Obzor Europa i programa Euratoma za istraživanje i osposobljavanje, uključujući udruženje COST, kako bi se istaknula vrijednost istraživanja i inovacija u kontekstu normizacije i prednormativnih istraživanja,
- iskoristiti Komisijinu platformu Akademija EU-a za dijeljenje elektroničkih materijala za osposobljavanje u području normizacije, promicati razvoj i dijeljenje akademskih nastavnih modula o normizaciji u okviru foruma na visokoj razini kako bi se privukli i osposobili mladi stručnjaci za normizaciju i ponudile mogućnosti za prekvalifikaciju.

VII. Daljnji koraci – budućnost europskog normizacijskog sustava

Norme nisu same sebi svrha. Ugrađuju se u ciljeve politike usmjerene na industrijsku konkurentnost, slobodno kretanje robe i usluga na unutarnjem tržištu, inovacije, sigurnost i zaštitu potrošača, radnika i okoliša, otvorenu stratešku autonomiju te klimatski neutralno, otporno i kružno gospodarstvo. Stoga je iznimno važno osigurati upotrebljivost, učinkovitost i korisnost normi duž industrijskih lanaca vrijednosti, uključujući MSP-ove i društvene aktere.

EU ima potencijala da, gradeći na suradnji s drugim međunarodnim partnerima istomišljenicima, bude prvi u donošenju međunarodnih normi, posebno u pogledu područja budućih tehnologija od strateškog interesa. Komisija je stoga predana cilju da europski normizacijski sustav učini funkcionalnijim i prilagodljivijim i da se izrađuju norme kojima se doprinosi konkurentnosti naših industrija, služi javnom interesu EU-a, povećava održivost i čuvaju i promiču demokratske vrijednosti.

Transparentnost postupka izrade normi pridonijet će uklanjanju uskih grla u tom procesu i većoj učinkovitosti europskog normizacijskog sustava. Omogućit će i javnim i privatnim akterima da bolje razumiju postojeće nedostatke i buduće potrebe u pogledu normi.

Angažman i redoviti doprinos svih relevantnih aktera, uključujući međuinstitucijske partnere, europske organizacije za normizaciju, civilno društvo, industriju i akademsku zajednicu – te djelotvornost provjera i uravnoteženost utjecaja – bit će ključni za uspjeh europskog normizacijskog sustava.

Ovom strategijom Komisija podupire ulogu EU-a kao globalnog predvodnika u razvoju normi uz podržavanje vrijednosti EU-a i osiguravanje konkurentnosti industrija.

¹⁵ <https://academy.europa.eu/>

Komisija će:

- zajedno s Godišnjim programom rada Unije za europsku normizaciju i Kontinuiranim planom normizacije IKT-a objavljivati godišnji pregled planiranih, tekućih i dovršenih normizacijskih aktivnosti radi veće transparentnosti europskog normizacijskog sustava.